

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 10.

Fylke: Sör-Tröndelag.

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Osen.

Emne: Lyng og Mosing.

Bygdelag: Osen & Steinsdalen.

Oppskr. av: Lars Nesmo.

Gard: Nesmo.

(adresse): Steinsdalen

G.nr. 21. Br.nr. 1.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. Eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1.

I dette bygdelaget samler en enda årvisst lyng på et par gårder, men i dårlige forår blir det samla lyng på noen flere gårder i Osen kreds. I Steinsdalen kreds er det ikke samla lyng i de sidste 10. åra.

For 30. år siden var det årvist brukt lyng på flere gårder i Osen kreds og som nödfor ble det også brukt av en del gårder i Steinsdalen. Når det ble brukt mindre der oppe er grunnen den, at ^{her} ligger snöen stödigare om vinteren og langt utover våren, desuten hadde disse gårder lettere tilgang til annet hjelpefor, mens det i Osen kreds var det hjelpefor som en lettes fikk tak i.

Omkring 1928. var lynget så utleita på gården Nesmo, at det var vanskelig å finne en sekk lyng, og det hente at vi måtte få lov til å ta lyng hos naboene på Linset. Nå vokser det langt lyng over alt i fjellet og helt ned til ekrene. Under sidste verdenskrig ble det ikke samla mere lyng enn vanlig.

2.

Lynget blir samla heile vineren, men når folk blir forlaus, blir det meste selvsakt samla i vårknipa. Om arbeidet sier vi "vi e i lönghaujen eller vi e ^uvei å te löng." Annet uttrykk kjennes ikke om arbeidet.

3.

Lynget blir revet ut med henderne - for det meste, men noen ~~sk~~ bruker vanlig sigd.

4.

Både mannfolk, kvinnfolk og barn var för med i dette arbeidet, men da karfolka for det meste var på fiske om vinteren, ble det oftes kvinner og barn som måtte gjöre arbeidet, slik var det for 30. år siden. Nå er det for det meste mannfolkarbeid. I 1927 var det svært til vårknipe, og mange var det som ble forlaus dette året. Det lå snö langt utover våren og det hente vi måtte rake vekk snöen for å ta lyng.

5.

En slår ikke lynet i denne delen av bygda. Rösker en det opp, tar det mange år för det kommer att.

6.

Lynget blir pakket i sekker og båret heim i meis på ryggen. Det var, og er ikke vanlig å kjöre lynget.

7.

Det meste blir brukt etter hvert. Men det kan også av og til bli oppbevart på lemmen (over fjöset) og lagt opp som en annen höystabbe. Dette er mest vanlig for lyng som blir skåret med sigd.

8.

Ble en forlaus, måtte alle dyra i fjö^est ta lyng, til og med hesten. Mest vanlig blir lyng bruk til småfe og kuer som ikke melker. Lyngen blir gitt som eget mål, og dyra for ikke annet for denne gangen. Lynget blir gitt slik som det blir tatt i marka. Når det er rösket opp blir det att en del stalk eller som en sier " löngkv^est" og som må rakes eller samles fra dyra. Kommer denne kvisten ilag med gjödsla, blir den umulig å spre eller " brei^e og likedan blir den vanskelig å å horve ned. Er lynget fint og det blir skåret, blir

3

det lite eller intet stalk att. Av lyng får dyra lignende mengde som av høy. Hvor meget lyng som trengst for hvert dyreslag hele vinteren, kan en vanskelig svare på, da det ikke er så meget bar mark her, at en kan skaffe ~~de~~ dyra nokk lyng hele vinteren gjennom.

9.

En regner at lynget i forverdi, står på högde med alm. bra halm, og det ser ut som kua melker mere av lynget. Småfe tar gjerne noe lyng, og det ser ut som lyngforing nå og da öker trivsel, og abetitten til de andre forslag.

~~1a.~~ B. Lyng som beite.

1.-4. I denne delen av bygda er det slutt med å ha også småfe ute om vinteren. De blir satt inn sidst i oktober og sår inne til første halvdel i mai. Er det litet gras når de kommer til utmarå, blir selvsakt lynget hovedforet de föfste dagene. Sauene ser ut til å bli noe smale av seg, når de skal leve bare på lyng, selv om det er nokk av det. Sau med lam vil også mangne i slike tilfeller. Det har ikke i de sidste 30 åra vært bruk å ha storfe og hest ut på lyngbeite. For 30. år siden var det vanlig å ha ut dyra, (småfe) hver eneste dag om vinteren når det var bar mark. Ekrene på innmarka var snaugnet fra hausten av. Det ble derfor hovedsakelig lyng dyra fant ute. Det såg ut til at de greide seg godt med dette, da de litet eller intet tok av høy, når de kom inn om kveldene.

2. Mosing.

Da det er svert lite av denslags mose herute, har det aldrig vært bruksmåte å samle den til for.

2443

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING
~~KVITTERING UNØDIG~~